Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XIX. | Cena lista je $5.00 | Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., sobota, 2. oktobra (October 2), 1926. | Subscription $5.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 231

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Tragični prizori med zajetimi rudarji prišli na dan

Neki rudar je hotel dvakrat izvršiti samomor in hotel je z dinamitom razstreliti rudnik. Hrvatski rudar je pojedel tri koruzne pipe.

Ironwood, Mich. — Prvi dan rešitve so rudarji, ki so bili pet dni zaprti v tukajšnjem Pabstovem železnem rudniku vsled podsutbe v šahtu, pripovedovali le vesele anekdote iz svojega ujetništva. Drugi dan pa so prišle na vrsto žalostne scene, ki so se odigravale v dolgih dnevih in nočeh čakanja pod zemljo.

Eden rudarjev, ki je bil že na robu blaznosti vsled lakote, je hotel dvakrat izvršiti samomor, enkrat je pa hotel zažgati dinamit rekoč, da naj "vse skupaj vrag vzame." Drugi poskus samomora je izvršil v torek, dan pred rešitvijo. Drugi so morali neprenehoma paziti nanj. Rudarji nočejo izdati njegovega imena.

Florijan Štulac, hrvatski rudar, je bil tako lačen, da je pohrustal tri koruzne pipe za kajenje.

Vseh 43 rudarjev, ki so bili rešeni v sredo zvečer, je bilo takoj odpeljanih v Grandview Hospital, kjer so jih zdravniki temeljito preiskali. Večina je bila v stanju popolnega zdravja.

Marko Kostelc, edini slovenski rudar, ki je ostal v jami, je bil prvi odpuščen iz bolnišnice.

Deset mož je zelo slabih. Ti so bili najbolj potrti. Drugi pa so bili korajžni, kakor da ni bilo nič. Eden rudarjev je najprej zahteval cigaret, ko je prišel na površje. Rekel je, da je kajenje bolj pogrešal kot jedi. Leo Goodwin, najmlajši med njimi, pravi, da ni sploh nič razmišljal, ko je bil pod zemljo. Čim manj je mislil, tem boljši se je počutil.

Novi udarci za pastorico Aimee

Njena lastna tajnica jo je postavila na laž, ko je pričala četrti dan razprave.

Los Angeles, Cal. — "Sestra" Aimee Semple McPherson, duhovnica "Štirioglatega evangelija," bo kmalu zopet "zbolela na smrt." V četrtek, četrti dan razprave pred municipalnim sodiščem, je bila tako nervozna, da bi bila skoraj še ona omedlela kakor je njena mati dan poprej.

Aimee je tega dne doživela še to, da jo je njena lastna tajnica, Emma Schaeffer, postavila na laž. Glavna priča tega dne je bila Lorraine Wiseman-Sielaff, katero je pastorica najela, da igra vlogo "Miss X", ki je ljubimkala z Ormistonom v hišici v Carmelu ob morju. Lorraine je tudi obtožena nameravanega osleparjenja justice, je pa priznala krivdo in nastopila kot priča za državo. Aimee je izjavila, da te ženske sploh ne pozna in da ni nikdar imela z njo nobenega opravka.

Pomožni okrožni pravdnik Dennison je izvršil dobro potezo, ko je nenadoma poklical pastoričino tajnico na svedoški stol. Zastavil je Schaefferjevi le nekaj vprašanj in kmalu je izvlekel iz nje, da sta Aimee in Lorraine imeli več sestankov v Angelus templu. Rekla je, da je videla Lorraine Wisemanovo dostikrat v templu, kjer je imela tajne konference s pastorico in njeno materjo. Ta izjava tajnice je hud udarec za evangelistinjo.

Drugi udarec je zavdal W. I. Lambert, trgovec iz Los Angelesa, ki je pričal, da je pozitivno videl Aimee dne 18. maja zjutraj — to je tistega dne, ko je bila popoldne "ugrabljena" v kopališču — ko je stopila v Clark hotel v Los Angelesu. Za njo je šel neki moški, katerega je kasneje po sliki v časopisih spoznal kot Ormistona. Oba sta izginila v hotel.

Kewanejska milijonarska komedija

Duhoven, kateremu je dozdevni milijonar obljubil krasno cerkev, je tudi izginil.

Kewanee, Ill. — John Cooper, ki je potegnil celo mesto, da je podedoval devet milijonov dolarjev po svoji stari materi v New Yorku, je še vedno begunec. Izginil je zadnji teden. Nihče ne ve, kam je šel. Ženo in otroke je pustil tukaj. Armada upnikov, ki so verjeli njegovi pripovedki in ga zalagali na kredit, je zdaj planila na njegovo imetje, da dobi vsaj nekaj.

Rev. W. B. Oliver, kateremu je Cooper obljubil, da mu zgradi krasno cerkev za $250,000, je zadnje dni tudi izginil neznano kam.

Anglija in Italija v novem paktu

Uradno poročilo iz Rima se glasi, da sta Mussolini in Chamberlain sklenila novo prijateljstvo.

Rim, 1. okt. — Mussolini in angleški zunanji minister Austen Chamberlain sta včeraj tajno konferirala v Livornu. Sestanek je bil v pristanišču na Chamberlainovi jadrenici "Dolphin", s katero je priplul v Italijo. Uradno poročilo se glasi, da sta razmotrivala vsa velika mednarodna vprašanja "v dobrem duhu prijateljstva med Italijo in Anglijo." Privatna vest pravi, da sta Mussolini in Chamberlain sestavila le program za konferenco, ki se vrši pozneje.

ANTRACITNI RUDARJI BI RADI ZNALI, KAN JE ŠEL "CHECK-OFF"

Po končani stavki niso premogovniški podjetniki uvedli sistema "checkoff. — Zdaj žele rudarji izvedeti, zakaj ni ta sistem za odtrgovanje mesečnih unijskih prispevkov zopet uveden?

Lansford, Pa. — Ko je bila stavka na polju antracitnega premoga končana, so rudarji pričakovali, da se sistem 'Check-off' zopet takoj uvede. Ampak zgodilo se ni ničesar. O vprašanju, zakaj niso podjetniki in odbor za izravnavo sporov, takoj uvedli tega sistema, pa zdaj razpravljajo delegatje 7. distrikta rudarske organizacije. Delegatje zahtevajo, da se John L. Lewis, predsednik rudarske organizacije in Hugh Grant iz Columbusa, O., ki sta se ovenčala z lavorikami, da sta ondva povzročila, da je bila pogodba sklenjena s podjetniki, povabita na sestanek z odborom za izravnavo sporov, in pregledata, kaj je vzrok, da ni sistem "Check-off" uveden.

"Check-off" je sistem, po katerem se rudarjem odtegnejo od mezde prispevki za organizacijo. Ta sistem je uveden na polju mehkega premoga.

Kampanja za pet dni dela v tednu

Ameriška delavska federacija bo vodila boj za krajši delovnik. Delavska organizacija, ne Ford, mora dobiti kredit.

Washington, D. C. — Ameriška delavska federacija začne vigorozno kampanjo za uvedbo pet dni dela v tednu z isto plačo po vseh ameriških industrijah. Tako je v četrtek naznanil William Green, predsednik federacije.

Green je dejal, da ne upa, da bi bil petdnevni delovni teden kmalu uveden v splošnem, toda v par letih gotovo pride. Delodajalci morajo spoznati, kakor je danes spoznal Henry Ford, da delavci s pomočjo modernih strojev producirajo več dela v krajšem času.

Dalje je rekel Green, da delavske organizacije, ne Ford, morajo dobiti kredit za uvedbo petdnevnega delovnika v Fordovi avtomobilski industriji.

Green je 1. oktobra odpotoval v Detroit, kjer se v ponedeljek otvori letna konvencija Ameriške delavske federacije.

Naseljniški zakon bo "humaniziran," pravi Davis

Delavski tajnik izjavlja, da na tisoče družin, ki so zdaj ločene vsled strogega zakona, bo zedinjenih.

Washington, D. C. — James Davis, tajnik delavskega departmenta, je dejal v četrtek časnikarskim poročevalcem, da bo začel kampanjo za "humanizacijo" naseljniškega zakona.

"Priznati moramo, da je sedanji zakon prestrog in v mnogih ozirih nečloveški," je rekel Davis. "Na tisoče družin je, ki so ločene na tej in oni strani oceana vsled ostrih določb. Apeliral bom na kongres, naj mi dovoli 5000 ali 6000 naseljniških vizev v slučajih, v katerih se bi tujezemci, ki so zunaj, radi združili tukaj s sorodniki, ki so se naselili v Združenih državah."

Dva grška puntarja obsojena na smrt.

Atene, 1. okt. — Zarvas in Dentilis, dva polkovnika, ki sta uprizorila nedavni puč proti režimu gen. Kondilisa, sta bila včeraj obsojena na smrt. Kapitan Popodupolo je dobil pet let zapora. Dvajset drugih častnikov je bilo degradiranih.

Grške volitve, ki so imele biti 24. oktobra, so preložene na 7. novembra.

Darrow z veseljem umrje.

Denver, Colo. — Clarence Darrow, znani odvetnik in filozof, je 30. septembra tukaj presenetil svoje prijatelje, ko je rekel, da si želi smrti. "Z veseljem pozdravim smrt, kadar pride in me reši iz ječe tega krvoločnega sveta. Tukaj ni miru ne počitka. Nič drugega ni kakor kri, kri, kri," je rekel Darrow.

Žrtve strupenega žganja se množe.

Chicago. — Mrliški oglednik Oscar M. Wolff poroča, da je v devetih mesecih tega leta umrlo 228 oseb za zastrupljenjem vsled alkohola. Lansko leto v tem času je bilo 190 žrtev.

Desetletnica obstoja Sovjetske vlade.

Za to proslavo so se sovjetski organi že sedaj začeli pripravljati, da proslave desetletnico obstanka Sovjetske vlade. V ta namen so pričeli tudi izdelovati album, ki bo prikazoval vse panoge sovjetskega dela tekom deset let.

ZAMORCI PROTI PRISILNEMU DELU V FLORIDI

V Floridi silijo k prisilnemu delu le zamorce. — Na delo jih je gnala oborožena sila. — To izgleda za zamorce kot peonaža.

New York, N. Y. — Florida je že odnekdaj razupita dežela. Tam ni z zamorci in delavci, če so brez dela, nobenega usmiljenja. Poročano je bilo, da so lovili tudi brezposelne belopolte delavce, ki so iskali delo. Okrajni beriči in policaji so jih prijeli, ko so bili na potovanju, in če niso imeli cvenka v žepu, so jih gnali pred sodnika, ki jih je obsodil na nekaj mesecev prisilnega dela. Take obsojence so oddajali privatnim podjetnikom v najem, da so zanje garali v floridskih močvirjih in si nakopali neozdravljive bolezni. Veliko jih je tudi podleglo strašnemu trpljenju v floridskih močvirjih.

Odkar je divjal strašen vihar v Floridi in zadel naselišča, kjer so bogatini zapravljali zlati čas v brezdelju, pa prihajajo vesti, da so z vojaki, policaji in beriči pričeli loviti zamorce in jih goniti na prisilno delo za odstranjenje podrtin. Narodno društvo za napredek zamorskega ljudstva je odposlalo protestne brzojavke predsedniku Coolidgu, justičnemu tajniku Sargentu in mornariškemu tajniku Wilburu. Brzojavke so enake vsebine in se čitajo:

"Časnikarske brzojavke iz Miamija, Fla., poročajo, da državni policaji, šerifski deputiji in policaji love zamorce, ki so v delozmožni starosti in jim dajo delo za odstranjanje podrtin v vseh krajih te države. Ako je to resnica, tedaj je to peonaža za zamorske prebivalce v tej državi in ker se ta tiče le zamorcev. Narodno društvo za napredek zamorskega ljudstva priporoča s spoštovanjem justičnemu in mornariškemu departmentu, da preiščeta razmere, kot jih slikajo časniške brzojavke, in če se pronajde, da so resnične, naj se podvzame takoj akcija, da se ustavi kršenje zveznih postav in v ustavi zajamčenih pravic. Časniška poročila naznanjajo, da so pomorščaki brez potrebe streljali na zamorce."

Tragedija v sovjetski Rusiji.

Poltoratsk, Turkestan, U. S. S. R., 1. okt. — Ana Dečkan, mlada in zala deklica, je pred tremi leti stopila v komunistično stranko in se poročila z mladim komunistom. Pred par meseci je porodila prvo dete. Njeni sorodniki, ki sovražijo komuniste, so prisegli maščevanje. Pred kratkim so izvršili osveto. Trije moški sorodniki so udrli v njeno stanovanje in zaklali mlado ženo v prisotnosti njenega soproga in otroka. Ko je bila Ana že mrtva, so ji sorodniki še prebodli vse ude z noži, tako da je imela 52 ran. Taka je kazen v Turkestanu za "krivoverce". Sovjetsko sodišče je obsodilo morilce na smrt.

Turki izvajajo ženitveno reformo.

Carigrad, 1. okt. — Dnevi harema in brezpravne turške žene so zdaj pri koncu. V ponedeljek 4. oktobra stopi v veljavo novi zakon turške republike, ki določa, da Turek sme imeti le eno ženo in žena ima iste pravice kakor mož. Ločitev zakona se odslej izvrši pred sodiščem na podlagi predpisanih vzrokov. Staroverni Turki so silno poparjeni vsled novega zakona.

Agitirajte za "Prosveto"!

"Železni mir" podpisan v zapadni Evropi

Jeklarski magnatje v Nemčiji, Franciji, Belgiji in Luksemburški podpisali trustno pogodbo.

Bruselj, 1. okt. — Lastniki jeklarskih industrij v Nemčiji, Franciji, Belgiji in Luksemburški so včeraj tu podpisali pakt, ki morda pomeni začetek nove dobe za Evropo. Jeklarski magnatje bivših sovražnih držav so organizirali jeklarski trust, ki ne pozna političnih mej, ima centralno upravo in ki ima konkurirati z jeklom Anglije in Amerike.

Trustjani so se zavezali v paktu, da ne bodo tekmovali med seboj. Trust ima proizvajati letno največ 30 milijonov ton jekla; produkcija je razdeljena tako, da Nemčija producira 43.18, Francija 31.19, Belgija 11.63, Luksembruška 8.23 in Saarska dolina 5.77 odstotkov.

Poljska zbornica je zmagala

Poražena vlada odstopi in predsednik ne bo razpustil parlamenta.

Varšava, 1. okt. — Nova kriza na Poljskem je zaenkrat minila. Pilsudski se je udal in ne bo izvršil svoje grožnje, da razpusti parlament. Zbornica je včeraj ponovno porazila Bartelovo vlado z 212 glasovi proti 69, ko je glasovala o budgetu. Predsednik Moscicki je nato naznanil, da sprejme ostavko vlade in da poišče drugi kabinet.

FARMARJI JEDO PIŠČANCE IN MELONE!

Zakaj? No, ker nimajo kaj drugega jesti. — Čudno, kajne?

Muskogee, Okla. — Precejšnje število farmarjev, ki pridelujejo bombaž, nima letos kaj drugega jesti, kot piščeta in melone. Farmarji nimajo denarja in ne kredita, dokler ne bodo potrgali bombaža in sicer toliko bombaža, da plačajo obresti od svojega vknjiženega dolga, ne dobe posojila. Da ne umrjejo gladu, se prehranjujejo s tem, kar imajo na farmi.

Črvov, hroščev in rilčkarjev je dosti, bombažnega semena tudi, in tako imajo saj kokoši kaj jesti. Priredili so veliko perutnice, ki pa nima nobene ceste, dasiravno pečena piška v restavraciji v Muskogeeju ravno toliko stane, kot v Chicagu. Farmarji izjavljajo, ako odpeljejo tovorni avto kokoši v Muskogee na trg, dobe zanje ravno toliko, da krijejo troške za olje in gazolin.

In tako so farmarji prisiljeni jesti piščeta, katerih imajo toliko, da napol divje letajo po farmah. V mesto se jih ne izplača voziti, torej kam z njimi?

Tako je urejen ta kapitalistični svet. Pa zagovorniki tega gospodarskega sistema še trdijo, da dozdaj še ni bilo boljšega gospodarskega sistema na svetu in ga tudi v bodočnosti ne bo!

Nekateri ljudje so res zreli za noriišnico, ali so pa pametni, toda pri tem tako predrzni, da mislijo, da s svojim gobezdanjem lahko imajo ves svet za norca.

Francozi ubili drugega Nemca.

Berlin, 1. okt. — Še se ni poleglo razburjenje v Porenju, ko je neki francoski častnik pred par dnevi ubil nemškega civilista in ranil dva druga Nemca v Germensheimu, že je prišla vest, da je francoski vojak včeraj ubil drugega Nemca v Trevesu. Ogorčenje v Nemčiji je velikansko.

Protidelavska poteza katoliške cerkve v Mehiki ni uspela

Cerkev je ustanovila katoliške unije, da uniči pravo delavsko gibanje. — Organizirala je 353 unij, ki pa imajo vse skupaj le 22,374 članov. — Tako žalostno je končala križarska vojna katoliške cerkve za potlačenje delavskega gibanja.

Mehiko, Meh. — Katoliška cerkev si je nadela nalogo, da v Mehiki organizira delavstvo, da bo ponižno in pohlevno služilo svojim gospodarjem, in da uniči pravo delavsko gibanje, v katerem je organiziranih poldrugi milijon mehiških delavcev. Poslužila se je prižnice, spovednice in drugih cerkvenih sredstev, da privabi delavce pod svoje okrilje, a vsa ta sredstva niso dosti izdala, kajti katoliška cerkev je sicer organizirala 353 delavskih unij, a vse te unije skupaj pa imajo le 22,374 članov. Te številke so vzete iz poročila Mehiške katoliške delavske federacije.

Nihče ni oviral katoliške cerkve pri organiziranju žoltih unij, ampak delavcem je smrdelo vada in niso prijeli zanjo.

Tega delavcem sovražnega dela ne vrši katoliška cerkev le v Mehiki, ampak časniška poročila govore, da se cerkev prizadeva po vsej latinski Ameriki ustanoviti žolte unije.

Nikaragvaški škof je šel tako daleč, da je iz cerkve izobčil vse delavce, ki so člani Nikaragvaške delavske federacije in nočejo postati člani katoliških unij, ki jih vodijo in jim zapovedujejo dominikanci. Ako bo nikaragvaški škof dolgo časa izobčeval delavce iz katoliške cerkve, ki so člani prave delavske organizacije, se mu zna pripetiti, da bo lahko sam s svojimi dominikanci tvoril katoliško cerkev v Nikaragvi. Tako sodijo nekateri nikaragvaški voditelji, ki opazujejo to klerikalno potezo v interesu izkoriščevalcev nikaragvaških delavcev.

Premetena Belgradčanka je zaslovela po vsem svetu

Prišla je popolnoma naga v kavarno, kjer je bila aretirana.

Belgrad, Jugoslavija, 1. okt. — Ena najboljših kavaren v Belgradu je včeraj doživela senzacijo, kakršne še ni bilo v zgodovini srbske prestolnice. Kavarna je bila polna gostov, ko se je pripeljal pred njo taksi in izstopila je mlada ženska — popolnoma naga. Ženska je mirno korakala med vrstami miz na terasi, stopila v glavno jedilnico in sedla k mizi ter čakala na strežaje. Vse je strmelo v njo, samo poslovodja je ohranil hladno kri. Poklical je policaja, ki je ogrnil svojo suknjo okoli moderne Eve in jo odpeljal na postajo. Pozneje se je izvedelo, da je ženska omožena in mati dveh otrok. Izjavila je, da je storila samo en korak naprej od sedanje noše. Zakaj ne bi ženska hodila popolnoma naga? Bilo bi bolj dostojno, je rekla. Sodnik jo je obsodil na dva dni zapora.

Wellsova nova knjiga.

London, 1. okt. — H. G. Wells je spisal novo knjigo z naslovom "The World of William Clissold", v kateri je karikiral sedanje angleške državnike in vodilne političarje. Llyod George je naslikan kot "veličastni plevel" in lord Balfour je "madonska lilija".

Zlata internacionala postaja jaka in silna

Ameriški bankirji so investirali v nekaj letih tri milijarde dolarjev v evropejskih podjetjih. — Japonska, Kitaj in Indija postajajo hitro industrijske dežele.

Bournemouth, Anglija. — J. W. Brown, zastopnik Mednarodne federacije strokovnih unij in bratski delegat k kongresu Britskih strokovnih unij, je v svojem govoru dejal: "Bankirji Združenih držav so naložili v evropejskih podjetjih $3,000,000,000 od leta 1921. Japonska, Kitaj, Indija etc. postajajo hitro industrijalizirane dežele. Ako se bo ta proces nadaljeval in če se delavci ne bodo mogli uspešno upirati izkoriščanju, medtem pa britski kapitalisti obdrže pamet premogovniških podjetnikov, ki se drže zastarelih idej in se poslužujejo predpotopnih metod, tedaj je edini izgled za Britanijo, da postane poljedelska dežela, kot je Danska."

Delegatje so mu pritrjevali, kajti v njegovih besedah je bila globoka misel in gola resnica.

Stoletna starka umrla od smeha.

Chester, W. Va. — Mrs. Melissa McCelland, stara 104 leta in menda najstarejša oseba v West Vriginjii, je v četrtek padla na tla mrtva, ker se je preveč smejala, ko je njen soprog povedal neko smešnico.

VSILJIVO ORGANIZIRANO BERAČENJE UGLEDNIH "DAM"

V Muskogeeju, oklahomskem mestu, silijo delavce, da darujejo rešilni armadi od svojega pičlega zaslužka.

Muskogee, Okla. — Tako nesramnega in vsiljivega beračenja še ni bilo v tem mestu, kot si ga je izmislilo trideset žen, ki zapravljajo svoj zlati čas po raznih ženskih klubih in ki so zaljubljene v rešilno armado, ki po vogalih poje psalme, pridiga in berači, da preživi svoje generale, polnokrvnike, kapitane, lajtnante in prostake, kar pa ostane, pa razdeli med reveže.

Te dame, ki nimajo v štiri in dvajsetih urah na dan drugega dela, kot spati, jesti in se zabavati, so izdelale načrt, po katerem vsak tovarniški ravnatelj izdela listo z imeni vseh delavcev, ki delajo v tovarni. Zraven imena pa zapiše znesek, ki ga je delavec nabral za rešilno armado. Te dame hočejo nabrati deset tisoč dolarjev in žele, da jih "darujejo" reveži. Tvorniški ravnatelji bodo vsakemu delavcu odtrgali znesek za rešilno armado.

Ampak gorje delavcem, ki se ne bodo odzvali ali celo protestirali proti takemu beračenju. Taki delavci si bodo lahko takoj iskali delo kje drugje, če ga bodo sploh dobili. Ker je pa delo težko dobiti, bodo delavci radi prispevali mogoče po dva ali še celo tri dolarje in več.

Vprav v tem je pokopana tista infamija tega beračenja.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5.00 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

128

Datum v oklepaju n. pr. (Aug. 31, 1926) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

STAROKOPITNEŽI REPUBLIKANSKE STRANKE V ŠKRIPCIH.

Vse verne kličejo na krov pred zaključkom volilne kampanje.

Stara garda republikanske stranke je zašla v škripce in se skuša za vsako ceno izmotati iz njih z vsemi starimi in novimi političnimi potezami in pripomočki, radi katerih ni navihan političar stare šole nikdar v zadregi, ako je treba v zadnjem trenotku pred dnevom volilne bitke volilcem zamazati oči, da ne vedo, kaj volijo.

Demokratični političarji prav nič ne zaostajajo v potezah za staro gardo republikanske stranke, kajti ne enim ne drugim se ne gre za kakšne principe, še manj pa za ljudske koristi. Vprav zaradi tega je pa zanimivo opazovati volilni boj, ki ga vodita stranki, ki sta za ohranitev kapitalističnega sistema blagovne produkcije in distribucije in ki imata danes še največ volilcev za sabo.

Iz Washingtona prihaja vest, da pojde kar sedem departmentnih tajnikov in podtajnikov na agitacijo v kraje, v katerih je stara garda v nevarnosti, da izgubi volilno bitko. Največ teh govornikov pojde v državo Massachusetts, kajti tam je v nevarnosti sedež senatorja Butlerja in colninarja, ki je vedno ob vsaki priliki zagovarjal visoko colnino. Naloga teh izrednih govornikov bo natveziti ljudstvu omenjene države, da je visoka colnina prinesla neizmerno prosperiteto ljudstvu omenjene države, ki je bila skoraj tako velika, da bi si bil vsak tekstilni delavec lahko kupil avto najfinejšega izdelka, ako bi ga le poželel. Ti govorniki ne bodo zinili nobene besede, da je visoka colnina prinesla tekstilnim tovarnarjem milijone, tekstilnim delavcem pa znižanje mezde in uboštvo.

Eni teh govornikov pojdejo v državo New York, drugi v Illinois ali v Ohio ali katero drugo državo, v kateri upajo, da njih nastop napravi vtis na mase volilcev v interesu kandidatov, ki jih podpira stara garda republikanske stranke kot izbrana četa, ki se nikdar ne umakne, ampak rajše politično pogine na volišču.

Glavni poštar je razposlal 15,000 poštarjem v deželi okrožnice, v katerih vabi poštarje na sodelovanje v teh težkih časih za staro gardo republikanske stranke, ko se ima odločiti na volišču, ako politično pogine, ali pa pride zmagovita iz volilnega boja in zagospodari še za dve leti do prihodnjih predsedniških volitev.

Senator Phipps iz države Colorado kriči: "Ljudstvo, ako hočeš prosperiteto, tedaj izvoli izkušene političarje stare šole, ki zvesto podpirajo predsednika Coolidga in njegovo administracijo."

Kadar Phipps govori o prosperiteti najbrž ne misli, da je ljudstvo zadnja leta bilo deležno kakšne prosperitete. Njemu je prav dobro znano, kakšno prosperiteto so zadnja leta uživali delavci in farmarji. Ampak če človek govori ljudskim masam o prosperiteti in prosperiteti, tedaj mase pozabijo, da so pobirale le drobtinice, ki so padale z mize onih, pri katerih se je udomačila in nastanila prosperiteta za trajno, dokler je stara garda republikanske stranke v sedlu, in končno mislijo: "Saj res, saj smo bili tudi mi deležni prosperitete, samo pozabili smo že nanjo. Da se pa kaj takega ne zgodi, pa moramo voliti zopet kandidate, ki jih priporoča stara garda republikanske stranke. To bi bila res grda nehvaležnost, ako bi svoje dobrotnike, ki so prišli v stisko in iščejo naše pomoči, pustili na cedilu."

Tako pravi eden, tako zapoje drugi, tako ponavlja tretji in kmalu se razvije masna sugestija, in od ust do ust pa gre glas: "Volimo kandidate, ki jih priporoča stara garda republikanske stranke, če ne, uboga nam majka, ne bomo delali."

Ta glas pomaga. Preje so delavci in farmarji kleli in prisegali, da ne bodo volili kandidatov, o katerih jih skušnje uče, da so gledali le na koristi milijonarjev in biznismanov, na delavce in farmarje so pa popolnoma pozabili. Ta masna sugestija stori čudeže. Tisti, ki so se še prejšnji dan vpirali, utihnejo in gredo pohlevno na volišče. Tam pa glasujejo za one, ki so skozi leta pokazali, da se ne zmenijo za oni del ljudstva, ki gara in producira vse, da človeška družba od vsega hudega ne vzame konca.

Letos bodo zopet kongresne volitve, pa tudi v državne legislature bodo volili poslance in senatorje v nekaterih državah. Ali bodo letos delavci in farmarji zopet podlegli sugestijam, ki bodo ob času volilne kampanje prihajale od njih nasprotnikov?

Farmarji in delavci, ne pozabite na zgodovino, ako hočete graditi za bodočnost.

SLIKE IZ NASELBIN

Še kampanja za delavski dom.

Collinwood, Ohio. — Slovenski delavski dom v Collinwoodu je dozidan, le notranje delo je še treba dovršiti. Stavba je zunaj dovršena in lahko vidimo, da bo poslopje moderno in krasno ter ga z vso pravico lahko imenujemo dom, na katerega je ponosen vsak zaveden delavec v Collinwoodu, naj si bo z južne ali severne strani.

Naselbina, kjer je naš novi dom, se veča od dne do dne in napreduje v vseh ozirih. Rojaki, dom je last vseh zavednih slovenskih delavcev, kdor se je žrtvoval, je pokazal, da je delavec in se zaveda svoje dolžnosti. Podpiral bo dom tudi v bodoče, zato ker mu je znano, da je bil postavljen nam v korist.

V Slovenskem delavskem domu bomo gojili kulturo. Na tej strani naselbine imamo napredno pevsko društvo "Jadran" in dramsko društvo "Verovšek", različna podporna društva, klube in odseke, kateri bodo morali oživeti naselbino drugače kakor dosedaj. Vse te organizacije so že leta nazaj potrebovale prostora, katerega žal ni bilo na razpolago, ker dvorane, kar jih je bilo dosedaj, niso bile prikladne, da bi mogle zadostovati potrebi.

Sedaj so se uresničile želje požrtvovalnih rojakov v Collinwoodu. Priznati moramo, da so prodajalci delnic raztrgali par čevljev, ko so hodili od hiše do hiše in kolektali denar za stvar, ki jim je bila pri srcu. Čast gre tudi rojakom, ki so jim šli povsod na roko. Pomagali so tudi pri letošnji kampanji za razpečavanje delnic, ki pa je morala za kratko dobo prenehati iz razloga, ker je bilo preveč drugega posla.

Rojaki, kampanja za razpečanje delnic delavskega doma je zopet v polnem teku. Apeliramo na vas, da greste tudi sedaj razpečevalcem na roko. Posebno pa apeliramo na one delničarje, ki še niste plačali delnic, ko vas obišče kolektor, da jih plačate, ker dom potrebuje denarja.

Dom bo dovršen in otvoritev se bo gotovo vršila pred novim letom. Imamo sicer toliko denarja, da bo za izplačanje stavbe, za drugo pa še potrebujemo $5000, kar bo za opravo doma.

Rojaki, ki ste že toliko žrtvovali za svoje lastno ognjišče, žrtvujte se še zadnjič za vaš lastni dom, v katerem se boste sešli veselih obrazov in s ponosom v srcu. Ob otvoritvi Slovenskega delavskega doma sežite še enkrat v žepe in prispevajte tudi tisti, ki še niste delničarji. Postanite delničarji sedaj! — **Joseph Presteri.**

Smrtna kosa.

V Cleveladnu, Ohio, je po dolgi in mučni bolezni preminul rojak Josip K. Radiva v starosti 34 let, doma je bil pokojni iz vasi Trnje Fara Slavina na Notranjskem, bolehal čez dobo tri leta. Pokojnik zapušča v domovini starše, dva brata, sestro in strica, v Združenih državah pa tri strice, teto, osem bratrancev, sestrično, kateri vsi žalujejo za njim. Bodi mu lahka Ameriška zemlja! — L. S.

Smrtna kosa v Trbovljah. Od 1. sept. dalje so umrli: Cecilija Kurnik, hči rudarja, pol ure, Loke 27; Jože Kraner, mesarski vajenec, 18 let, Loke; Franc Zdovc, sin rudarja, 14 let, Sv. Lenart 58; Rozalija Kolar, hči rudarja, 10 mesecev, Sv. Lenart 16; Marija Kralj, hči poduradnika, 11 dni, Sv. Lenart 150.

Mississippi – država nazadnjaštva

Po H. C. Malchowu.

Mississippi je država, katera je dobila svoje ime po eni največjih rek na svetu — Mississippiju. Kakor je reka Mississippi najmogočnejša v ameriški Uniji, tako je država Mississippi izmed vseh najbolj zaostala in nazadnjaška. Lepo se reka Mississippi vleče kakih tri sto milj ob meji države s svojim imenom in kakor bi se zveselila konca žalostne poti, se hitro izlije v Mehiški zaliv. Zadnja in najbolj zanesljiva poročila iz ljudskega štetja izkazujejo, da je prebivalstvo države Mississippi padalo od leta 1910 do 1920. Trgovinski department Združenih držav potrjuje to neprijetno poročilo.

Država Mississippi je naletela v svojem obstoju na mnogo činjenic, katere so jo zadržale in so dejstveno krive njenega nazadovanja. Kot prva činjenica naj bo navedeno zamorsko prebivalstvo, katero je naseljeno v Mississippiju v največjem razmerju proti belopoltnemu prebivalstvu, kar je držav v Uniji. Zamorcev je skoraj dvakrat toliko kot belopoltnih. Ti zamorski prebivalci so v ogromni meri analfabeti, a tudi belopoltni prebivalci po mnogih krajih ne znajo pisati in čitati. To je posledica slabega socialnega, gospodarskega in duševnega razvoja prebivalstva.

Po vseh državah Unije se je zmanjšalo število linčanj, a v državi Mississippi še obstoji z isto silo. Tu ne linčajo samo zamorcev, ampak tudi belopoltne, čeprav fanatični moralisti in reformatorji skušajo hujskati prebivalstvo samo na zamorce. Linčanja so skoro izključno samo radi vzrokov, kjer imajo opraviti vmes ženske ali če se gre radi maščevanja žensk — v katerem je še vedno jasna slika, kaki so bili kavalirji starega juga. Taki so namreč še danes.

Mississippi je poljedelska država, poljedelske države pa počasi rastejo in se razvijajo — so konservativne v veri in v činih — in so udane strahu pred kapitalizmom in industrijo. Največje mesto v državi je Meridian, ki ne šteje niti 25,000 prebivalcev. Mesto, v katerem je dva tisoč prebivalcev, je že prišteto med glavna mesta v državi. Dva glavna pridelka — bombaž in les — nista prvovrstna in sta raditega naletela posebno v zadnjih letih na občutno konkurenco, tako da je eksportiranje iz države čedalje manjše. Prišlo je tudi do nadprodukcije in cene, ki so bile prej stalne, so pričele padati in se manjšati. Drugega pridelka je malo in zamorec, katerega so vedno tiščali v bombažne plantaže, ne zna nič drugega obdelovati kot bombažno plantažo. Pri izseljevanju zamorcev proti severu je Mississippi izgubila 150,000 svojih črnih prebivalcev tekom zadnjih petih let.

Lesna industrija je prinašala državi glavne vire dohodkov. Posledica potratnega sekanja gozdov je, da je dežela opustošena smrek in borovcev in zdaj so ogromne pokrajine posekovja neobdelane in ne iznova posajene. Žag je vsako leto manj in z vsakim dnem je zaposlenih manj ljudi. Če država hoče obdržati svoje sedanje prebivalstvo, bo morala najti kaj drugega, da zaposli svoje prebivalce.

Financira se država Mississippi z izdajanjem obveznic, katere se obrestujejo po osem odsto. Banke posojajo največ denarja na bombaž in les, kjer imajo zagotovljen povratek v določenem času. Vsa druga posojila so malenkostna in tudi prinašajo slabe dohodke, najrajši pa izgube. Stavbinska in posojilna društva računajo po devet do deset odstotkov obresti. Tako visoko morajo nalagati iz razloga, ker je prevelika rizika.

Leta 1921 je država Mississippi radi zgrešene politike svojega dohodninskega agenta izgubila prijateljske in trgovske zveze z vsemi zavarovalnimi družbami. Isti državni dohodninski agent je spet izdelal štatute za državo Mississippi, ki so bili pretveza za izrečeno sodbo proti Henry Fordu, tako da država ni dobila $10,000,000 podjetja leta 1924. Mississippi je izgubila lesno podjetje Bogalusa in tako tudi papirnico istega lujzijanskega sindikata radi zakona, ki ga je izdelala, kateri je zabranil poslovno dovoljenje korporaciji. S tem je zopet izgubila večmilijonsko podjetje, ljudstvo pa zaslužek. Vsi ti zakoni so bili pozneje preklicani, toda kaj pomaga zdaj: ko kapitalisti zapuste kako državo, jih je težko dobiti nazaj, zlasti ako jim država nima nuditi kakih posebnosti.

Država Mississippi je sprejela postavo, ki je skoraj enaka tenesijskemu protievolucijskemu zakonu. Ta postava prepoveduje slehrno zabavo ob nedeljah. Prebivalstvo Mississippija je zelo verno, a vzlic svoji veliki gorečnosti že ne morejo več vzdrževati regimentov duhovščine. Na vsako miljo in osirotelo vasico pride najmanj pol ducata duhovnikov. Najbolj močni sta metodistovska in baptistovska cerkev. Ti sta najbogatejši in imata tudi najmočnejši vpliv na državo. Misijoni so nekaj vsakdanjega po vaseh in tudi evangelisti zaslužijo še vedno lep denar ž njimi.

Po nekaterih sekcijah države še vlada staro, spuhano plemenitaštvo, nekaka aristokracija juga, ali pa nižje, precej številno, leno in zaostalo belopoltno prebivalstvo. Politika je kakor večinoma po vseh juvnih državah gnila in koruptna. Javni uradniki, ki so izvoljeni za štiri leta, si morajo poiskati postranske dohodke, ker njih plače so prenizke, da bi mogli pošteno z njimi živeti. Državni šolski ravnatelj dobiva na leto $2000, kar bi komaj zadostovalo za dobrega učitelja in vendar mora po visokosti svoje službe takorekoč tekmovati s senatorjem Združenih držav. Volitvene kampanje so dokaj težavne, ker največ poti je vozilom nedostopnih. Pri državnih volitvah se navadno pripeti, da imata oba kandidata skoraj enako glasov in petsto ali tisoč glasov odloči.

Ljudje v Mississippiju so zavistni, če vidijo svojega soseda, da mu bolje gre. Žive pa vendar bolj razkošno, kot jim dovoljujejo sredstva. V nekem okraju v severnozapadnem koncu države porabijo domačini več denarja za avtomobile, kakor ga prejmejo za bombaž, ki je glavni vir dohodkov.

Nenavadna je filozofija Mississippijančana. Vsak si na drugačen način tolmači zakone in ukrepe državnih ali drugih oblasti. To se zlasti vidi iz odločitve državnega sodišča v tožbi med nekim Ricom in Gong Lumom. Odločitev se je glasila, da vsaka oseba, belopoltna ali zamorska in tudi otroci mongolskega plemena morajo hoditi v šolo, v katero spadajo po svoji polti, zato ker imajo polt. Senator Carl Marshall iz okrožja Zaliv sv. Luisa je v svojem govoru izrekel sledeče: "Mi bi ne smeli, in tudi potrebno ni, potrošiti denarja za izobrazbo, ker nimamo nobenega dela, ki bi ga dali otrokom, ko pridejo iz šole."

Država Mississippi ima malo rudnin, dasi so geologi našli žile najrazličnejšega skalovja, o katerem so menili, da jim bo nudilo drage kovine. Še ni dolgo tega, kar je v južnozapadnem delu države prišel v trg Osyka neki tujec, ki je izjavljal, da je našel dijamante v zemlji nedaleč odtam. Dvignil se je ves trg in naravnost drvel na dotični prostor. Pričela se je najstrastnejša gonja za pokupljenje zemlje, v kateri so imeli biti dijamanti. Tujec je prodajal akre navadno dvajset dolarjev vredne po $5000 in še več.

V Mississippiju najpogosteje dežuje. Nižine, katerih je precejšen del površine, se opetovano spreminjajo v neskončna močvirja. Komarji, zavezniki močvirij, so nepovabljeni gostje, katere mora človek nasičati vse leto. Plantažniki, ki gnoje zemljo, morajo gnojenje čestokrat ponoviti po dežju, ker nastanejo take plohe, da jim izperejo ves gnoj.

RAZNO

Angleški pevski zbor v Rusiji. V Leningrad je pred časom dospel angleški pevski zbor, ki obstaja iz 15 članov štrajkujočih rudarjev. V Rusiji prirejajo koncerte in vsi dobički gredo v korist angleških stavkarjev. Ta pevski zbor ostane v Rusiji en mesec ali dlje in bo priredil okoli 30 koncertov. V Moskvi bodo dali na razpolago največjo koncertno dvorano. Vlada je tudi apelirala na ljudi, naj kar v največjem številu obiskujejo koncerte, da tako pomagajo angleškim rudarjem, ki se bojujejo za svoje pravice že več mesecev.

Dno oceana se dviga. Vzrok: potresi. Zavod za raziskovanja morja v Londonu poroča, da se je po njegovih sklepih dno Atlantskega oceana v zadnjem času zelo dvignilo. Neka ladja, ki je bila poslana, da popravi podmorski kabel blizu otoka sv. Helene, je ugotovila, da je skorja na mestu, ki je bilo poprej 4500 m globoko, tako dvignjena, da se je morsko dno zvišalo za celih 300 m in meri sedaj globočina le še 4200 m. Slična povišanja morskega dna so se ugotovila tudi na raznih drugih mestih.

Te izpremembe na morskem dnu si učenjaki razlagajo z velikimi potresi, ki so v Atlantskem oceanu prav česti. Tudi pod morjem se namreč odpira zemlja in nastajajo vulkani. Erupcije povzročajo preobiikovanje morskega dna, ki se na enem mestu dvigne, na drugem pa zopet upade. Tudi morsko dno je podvrženo izpremembam kakor površina naše zemlje, samo da mi teh katastrof ne čutimo s tako silo, kakor delovanja ognjenikov na suhem.

? ? ? ? ? ? ? ? ? ?

KOLIKO VESTE?

Znanstvena vprašanja in odgovori.
(Izrežite in shranite, enkrat vam kdaj prav pride.)

? ? ? ? ? ? ? ? ? ?

1. Kako telo zaceli zlomljeno kost?

2. Ali je pokvarjeno meso strupeno?

3. Na kak način cepljenje prepreči koze?

Odgovori:

1. Kost ni sestavljena iz živečih celic, vendar pa so v kosti sami številne živeče celice raztresene tu in tam. Te žive celice v kosti proizvajajo trdo snov, iz katere obstoji kost; one namreč izdelujejo rudninske snovi, predvsem apnenec, iz katerih se kosti zgrajene. Ko zdravnik spravi skupaj konce zlomljene kosti, se zberejo tam celice, ki proizvajajo kostne snovi in pričnó takoj v razpoki s svojim delom. Te nove kostne snovi se sprimejo obeh koncev zlomljene kosti kakor lim in končno je kost tako čvrsto zaraščena kakor je bila prej.

2. Seveda. Meso se pokvari, ker v njem rastejo klice raznih vrst. Nekatere vrste teh klic proizvajajo v mesu strupene snovi, prav tako kot delajo to bolezenske klice, kadar rastejo v našem telesu. In če jemo tako pokvarjeno meso, nas lahko zastrupijo tisti strupi, ki so jih klice napravile v mesu.

3. Kadarkoli se kaka bolezenske klica priklati v naše telo, podvzame to takoj vse možne korake, da klico izžene. Med svojimi obrambnimi sredstvi se telo najpogosteje poslužuje posebnih kemikalij, ki jih telo samo proizvaja ter z njimi nastrupi pritepeno klico. Cepljenje ni nič drugega, kot da se brizga v telo zelo slabotna vrsta klice, ki ne more izzvati pravih koz, ki pa vendar spravi v tek obrambne naprave telesa. Tako so obrambne kemikalije napravljene vnaprej in telo je pripravljeno odgnati klice brž, ako bi se slučajno kaka prijela v telo.

ŽARKOMET

Nesrečna žival.

Starogardistični republikanci so tiči. Zelo pisani tiči. V Chicagu so za suho robo, v New Yorku pa za mokro. Republikanski prostaki debelo gledajo in se vprašujejo: Kaj je naš slon — karodila ali raca? Slona ni več. Najboljši simbol za starogardiste bi bil kameleon.

Stara garda na demokratski strani ni nič na boljšem. Na jugu je suha, da kar poka, na severu pa mokra, da kar curi od nje. V New Yorku je za svetovno sodišče, v Chicagu pa proti sodišču.

To so stranke principov!

* * *

"Act of Providence!"

Uradniki rudarske družbe v Ironwoodu, Mich., kjer je bilo 43 rudarjev pet dni zaprtih pod zemljo vsled podsutbe v rovu, so izjavili, da družba ni kriva, pač pa je podsutba bila "just an act of Providence", delo (božje) Previdnosti.

Nov argument za vernike! Bog mora biti. Kdo bi bil odgovoren za nezgode, katerih noče biti nihče kriv, če bi ne bilo "Previdnosti?"

* * *

Satansko delo hudiča!

"Sestra" Aimee, ki kolekta denar za pobijanje hudiča, morda še izve, da je hudič sezidal njeno cerkev samo zato, da bo nagajal drugim cerkvam!

* * *

Kaj se godi v šentčikaški "ševnici"?

Dragi Žarkomet! Tukajšnja "ševnica" (dvorana sv. Jurija) ima štiri kote. V enem kotu preklinjajo, v drugem molijo frančiškanskega boga, v tretjem pijejo in v četrtem se lahko ženijo. Zdaj pa imajo še "fajt", kakor da že ni dovolj kozjih rogov v torbi med podrepniki. Če jih res koža tako srbi, jim svetujem, naj si najamejo novega šampijona, da jim prerahlja butice. — Svobodomislec, So. Chicago.

* * *

Pertinentna vprašanja.

Ali je Rockefeller kdaj že našel muho v svojem mleku?

* * *

Himna bojevnikov.

Četa zavednih mož in žena, držečih se za jermene v vozu električne železnice:

Čvrsto, čvrsto,
čvrsto, čvrsto
mi stojimo,
stojimo, stojimo,
stojimo, stojimo,
stojimo, stojimo,
stojimo, stojimo,
za naše pravice!

* * *

Filozofija starega Šojca.

Stari Šojc je rekel: "Če bi se moja ljuba žena toliko brigala za svoj um kakor se briga za svoj obraz, bi bila mene že davno zadela kap same neumnosti."

* * *

Odgovor na obroke.

Cenjeni Žarkomet! Posveti v Markelovo rezidenco in videl boš, zakaj se je njegov odgovor tako počasi vlekel v frančiškanski plenici. Markel je moral čakati in iskati človeka, da mu je kaj naklobasal. Dobil ga je, ko je udaril čez most, kjer je možiček, ki ima vedno obvezano roko. Ta ima dovolj časa, si je mislil Markel, in za par glažkov mi napiše cel časnik. Pa sta predla tisto štreno v A. S. in tuhtala, kdo so brezverci. Dolgo časa sta ugibala, kdo je Štrigelj, kdo je Rdeči trn in kdo je kdo. Naposled sta zaključila, da vesta. Pa ne vesta nič! Obvezancu svetujem, naj tisto obvezo proč vrže. Naj ne misli, da bo do smrti živel na stroške drugih. Markel, falirani predsednik, naj pa svoje štrene sam prede in sam prepeljava svoje otroke! — Collinwoodski Štrigelj.

K. T. B.

2000 KITAJCEV UTONILO.

London, 1. okt. — Iz Hongkonga javljajo, da je silen tajfun razsajal po Kitajskem morju zadnji ponedeljek. Dvatisoč kitajskih ribičev na 150 džunkah je utonilo.

...ko je s proletarcem, iz-...anim od strani delav-...ih sovražnikov za žrtev

...m Mooney vloži peticijo za pomiloščenje. — Monney je zelo bolan zadnje mesece. — ...leča je zapisala v življenje ...ega proletarskega mučenika svoje strahote.

San Quentin, Cal. — Zgodo-...a Tom Mooneyja, delavske-... organizatorja in boritelja, ...ameriški javnosti znana. Po-...no zavedno amreiško delav-...o je vsem dogodkom sledilo ...no in sicer od prvega do ...njega dejanja v tej veliki ...mi. To delavstvo je še da-... prepričano, da je Tom ...oney nedolžen kot novoroje-... dete in da je postal le žrtev ...reženja policije, takratnega ...avnega pravdnika in delav-...h sovražnikov. Po obsodbi ... je dokazalo, da so bile priče ...avnega pravdnika krivopri-...ne in lažnjive. Tudi ti do-...i niso pomagali, da bi Tom ...oney dobil novo obravnavo ... tako dokazal jasno kot beli ..., da je nedolžen.

Tom Mooney se je poslužil ...ih legalnih sredstev, ki jih ...oljuje država Kalifornija, da ...i novo obravnavo. Ali ta ...ava ima postavo, ki se ne-...n tako glasi, da se sodišče ne ...re zmotiti, ako se je obrav-...a tako vršila, kot določajo ...tave. Kasnejši dogodki so ...azali, da se je justica zmoti-... ali ker to ni bilo dokazano ...preje, dokler je bil čas za do-...ati kaj takega, ni Tom ...oney dobil nove obravnave.

Tom Mooney je nato apeliral ... delavstvo, t. j. na razred, za ...erega je žrtvoval svoje ...avje in življenja, da naj se ...luži glasovnice, kajti novo ...avnavo bo dobil le tedaj, a-...bodo delavci pokazali svojo ...no voljo na dan volilne bitke ...ri volilni žari. In kaj je de-...tvo storilo? Pustilo je Tom ...oneyja na cedilu, da trohni ...ječi. Večina delavstva je gla-...ala za delavske sovražnike in ...da Tom Mooneyja je bila za-...atena. Tom Mooney ima ...ohniti v ječi, ako se ne vda ...u, kar zahtevajo delavski ...ražniki, t. j., ako ne prosi ...pomiloščenje. Tom Mooney ...ostal neupognjen. Trpel je ...eči, in čakal, da se delavske ...e prebude in dokumentirajo ...olilnim listkom, da zahteva-...a Tom Mooneyja ne pomilo-...ja, ampak novo obravnavo, ...tako Tom Mooney pred vsem ...om dokaže, da je bil pone-...nem obsojen na smrt in na-...pomiloščen v dosmrtno ječo. ...a so tekla, Tom Mooney je ...trpel v ječi.

...ekaj mesecev nazaj je Tom ...oney zbolel. Jasno je bilo, ...Tom Mooney ostane v ječi do ...ti. Brezbrižna delavska ma-...a je pustila na cedilu, moč ...ednega in organiziranega ...vstva je pa bila prešibka, ...mu pribori novo sodnijsko ...avnavo.

...daj prihaja vest, da je Tom ...oney sporočil državnemu ...vdniku Bradyju v San Fran-...u, da se namerava obrniti ...governerja Richardsona za ...iloščenje. Ves čas svojega ...bovanja je governer Ri-...dson pomilostil samo enega ...eka. Ampak Richardson je ...poražen pri primarnih volit-... Mooney je stal ves čas na ...šču, da njemu ni treba pro-... pomiloščenja, ker ni izvr-...obenega zločina. Razmere ... bile tudi tukaj močnejše, ...i Mooney je trpel, dokler ni ...h trpljenja prikipel do vr-...ca in so vsi upi na novo sod-...ko obravnavo utonili v raz-...ah, kakeršne je ustvaril ka-...lizem na skrajnem zapadu. ...aj stori governer Richard-... je danes še odprto vpraša-... Tom Mooney pa ostane v ... zavednega in organizirane-... delavstva nedolžen človek, ki ...il zaradi tega obsojen naj-... na smrt in nato pomiloščen ...osmrtno ječo, ker ni bil iz-...lec svojega razreda. Tisti, ...o preganjali Mooneyja bodo ...davnej pozabljeni v zgodo-... človeštva, ko bo ime Tom ...ney še vedno bliščalo med ...ni bojevniki in učitelji, ki so se bojevali za dosego prave kulture in civilizacije in jo razlagali delvaskim masam.

Delavske novice

Poroča F. Press.

Mnenje liberalnega pravnika o Rusiji.

New York. — Iz Rusije se je pravkar povrnil pravnik unije za Ameriške civilne svobodščine, Arthur Garfield Hays. O Rusiji se je izrazil, "da je edino živa in zanimiva država v Evropi." Hays je govoril pred člani New York Civic klubom ter povedal svoje mnenje o sedanji Rusiji, ki ga je dobil za časa njegovega bivanja tam. Povedal je o mnogih novih eksperimentih, "kateri razlikujejo Rusijo od ostalih držav na umirajočem kontinentu."

Priporočajo 13 milijonov več za newyorške učitelje.

New York. — Državljanski komitej za učiteljske plače je priporočal, da se naj zviša plače newyorškim učiteljem, kar bi znašalo 13 milijonov dolarjev na leto več. Predsednik komiteja je Robert E. Simon. To novo poročilo je utemeljeno na zadnjem pregledu učiteljskih plač, ki je bilo pravkar zaključeno in o tem poročano Državljanskemu komiteju. Temu pregledovanju je načeljeval predsednik elementarnega oddelka za izobrazbo učiteljev na Columbia univerzi. Nove minimalne plače predlagane bi bile zvišane najnižje plačanemu učitelju iz tisoč devetsto na tisoč devetsto osemdeset dolarjev. Maksimalna plača pa bi bila zvišana iz $8,250 na $3,-960. Seveda to bi veljalo le za tiste, ki služijo že delj časa.

Delavska izobrazba.

Katonah, N. Y. — Eden izmed najzanimivejših publikacij za delavstvo je brez dvoma tiskano poročilo, ki ga je spisala Helen Norton. To zelo karakteristično poročilo se nanaša na Tretjo letno konferenco učiteljev, ki podučujejo na raznih delavskih kolegijih in šolah. Nortonova je učiteljica žurnalizma na Brookwood delavski šoli, kjer se je obdržavala omenjena konferenca. Poročilo nosi naslov "Pospeševanje in vzdrževanje delavske izbrazbe," ki se ga lahko dobi, ako se pošlje 50 centov na Brookwood Labor College, Katonah, N. Y.

Seja newhampširske delavske federacije.

Nashua, N. H. — Državna delavska federacija za državo New Hampshire je zvolila na svojem 25. zasedanju predsednikom John L. Barryja iz Manchesterja. Konvencija je indorsirala sledeči program: nadaljevati s študijo problema o delavskih zaporih, predložiti predlogo proti indžunšknu, nadaljevati boj za 48-urni zakon, nadaljevati boj proti otročjemu delu in da se zadostno plača pohabljenim delavcem. Konvencija je tudi apelirala na centralne delavske unije, naj pomagajo angleškim štrajkarjem.

Sherwoodova komisija za priznanje Rusije.

New York. — Sherwoodova komisija, ki je bila poslana v Rusijo, da prouči tamkajšnje razmere ter o tem poroča, ko se vrne, se je vrnila. Komisija je nosila ime Eddy Sherwood Commission, ki je obstojala iz neoficijelnih delegatov ameriških državljanov. Komisija je naslovila pismo na Coolidga in mu daje poročilo o poslovanju. Komisija je predsedniku priporočala, da naj pripozna sovjetsko Rusijo. Predsednik pa ni hotel dati časnikarskim poročevalcem mnenja o stališču, ki ga zavzema Amerika napram Rusiji. Eddy komisiji je načeljeval predsednik Y. M. C. A., nekaj urednikov raznih listov, par biznismanov in nekaj učenjakov in socialnih promoterjev. Vsi ti gospodje se niso strinjali z zaslugami v sovjetskem sistemu, toda vsi so enoglasno za priznanje sovjetske Rusije.

Dremavica v Hercegovini. V zadnjem času se je pojavilo v Hercegovini več slučajev dremavice (spalna bolezen). Bolniki spe po več dni, nekateri celo po več tednov. Bilo je že tudi več smrtnih slučajev.

Vesti iz Jugoslavije

Roparski napad. Dne 14. septembra dopoldne se je zagovarjal pred porotniki v Ljubljani komaj 19letni delavec Lojze Bekš iz Žirovskega vrha. Mirno in brezčutno je sedel na zatožni klopi. Bledo lice je tajilo vsako čustvo, ki se poraja v notranjosti. Obtožen je bil radi hudodelstva ropa. Fant je v domači občini na najslabšem glasu in je bil že enkrat v preiskavi radi hudodelstva ropa, a je bil takrat vsled pomanjkanja dokazov izpuščen.

Gnusni zločinec Lackovič obsojen na smrt. Naši čitatelji se še spominjajo strašnega zločina, katerega je izvršil dne 3. junija v Pančevu zidar Žarko Lackovič. Izvabil je devetletno Elizabeto Miklavc in 11letno Katico Waidenhof v grmičevje ob Donavi, obe tamkaj posilil, nato zadavil in vrgel končno trupli v Donavo. Dne 14. sept. se je vršila proti ostudnemu zločincu pred sodiščem v Pančevu razpravo, za katero je vladalo med občinstvom velikansko zanimanje. Naval je bil tako velik, da so redarji le z največjo težavo vzdrževali red. Lackovič je hladnokrvno priznal svoje dejanje in se zagovarja s pijanostjo. Med razpravo je prišlo do pretresljivih prizorov. Starši obeh, na zverinski način umorjenih nedolžnih otročičev, so ob pogledu na posamezne komade njihovih oblekc pričeli glasno plakati, z njimi vred pa tudi občinstvo. Sodišče je obsodilo morilca v smrt na vešalih. Občinstvo je sprejelo obsodbo z viharnim vzklikanjem: Živelo sodišče!

Mesarska senzacija v Zagrebu. Na mesarskih stojnicah v Zagrebu so imeli dne 14. sept. svojo senzacijo. Mesar Milan Kramer in njegova mlada žena Anastazija ne živita v najboljših odnošajih. Žena mu je ponovno očitala, da preveč zapravlja denar. V torek ga je vnovič pošteno ozmerjala. To je Kramerja tako razkačilo, da je zagrabil za sekiro in si pred očmi občinstva odsekal kazalec na desni roki, se obrnil proti ženi in vzkliknil: "Evo Ti moje krvi, ko tako hrepeniš po njej!" Razburjena mesarka je pobrala kazalec in ga spravila v svojo torbico, moža pa so odpeljali v bolnico.

V Belgradu je bil obdržavan dne 20. septembra kongres vseh slovanskih zdravnikov. Zastopane so bile vse slovanske države.

V Jugoslaviji je letos zelo lepa letina koruze. Pa tudi drugo žito je letos še precej lepo uspelo. In to kljub poplavi, ki je prizadela nekatere kraje.

Predzgodovinske najdbe v Bosni. Kmetje v Novem Gradu pri Bosanskem Šamcu so pri podiranju drevja in kopanju štorov naleteli na različne bronaste predmete. Takoj so poslali v Sarajevo po kustosa ondotnega muzeja Mandia, ki je odredil previdno izkopavanje. Tekom kopanja so našli kopači še več predmetov iz brona, ki datirajo po sodbi strokovnjakov še iz predkrščanske dobe.

V Bugojnem, Gornjem Vakufu in Pruscu se je zadnje čase mudil drugi kustos predzgodovinskega oddelka v sarajevskem muzeju, dr. Joso Petrović. Vodil je izkopavanje sam in dosegel izredno lepe rezultate. Ne daleč Bugojna so kopači naleteli na predmete, ki so naravnost vidni spomeniki treh kulturnih razdobij. Med najdbami se nahaja poganska grobnica, v kateri so bila še okostja in pepel sežganih človeških trupel. V dobi krščanstva je bila grobnica očividno oplenjena, iz nje so odnesli vse, kar je imelo kako vrednost.

Od poznejše dobe je ostalo več ornamentalnih spomenikov, v prvi dobi krščanstva pa izgleda, da je bil na tem mestu hram, ki je bil porušen najbrže ob prvi invaziji Slovanov. Sedaj je bilo to zemljišče prekopano in dr. Petrović je našel poleg ornamentalno obdelanega kamna tudi mnogo rimskega posodja, dve lobanji plemena, ki je že davno izumrlo, ter nekaj rimskega stekla v mavričnih barvah.

Z Viča-Glinc. Najnovejša in najveselejša novica je, da bo "Stan in Dom" s pomočjo naše občine zidal ob Glinščici zraven Nove vasi lepo kolonijo s 28—30 stanovanji. Na koncu kolonije bo skupna pralnica in pa kopališče za deco in odrasle. Parcelacija posestva, ki ga je "Stan in Dom" pridobil, mesto škofovega, je že izvršena. "Stan in Dom" se prav živahno giblje. Le tako naprej.

V Grabčinah so izkopali na zemljišču Naste Gnjatića več kosov rimske opeke, nekaj lepo izdelanih plošč, kosti in rimsko kopje. V Kordičih je našel dr. Petrović grobnico iz ilirske dobe, na Plandišču pa se mu je posrečilo odkriti več starih grobov. Ves ta materijal, kateremu je bila pridejana še ženska glava iz marmorja "ala carica Faustina" je odkupil sarajevski muzej, ki bo z zanimivimi predmeti pomnožil svojo zanimivo starinsko zbirko.

Beneški Slovenci na božji poti v Jugoslavijo. Kako lepo postopajo Italijani s svojimi ljudmi druge narodnosti, nam najlepše izpričuje slučaj, ki so ga doživeli pretečene dni Beneški Slovenci in ki jim pač ne bo šel tako kmalu iz spomina.

Kakor so prišli zadnji slovenski romarji iz Jugoslavije v precejšnjem številu na Sv. goro pri Gorici, tako so hoteli obiskati tudi beneški Slovenci slovensko božjo pot Brezje in se jih je v ta namen priglasilo kakih 400. Vse je šlo v redu. Videmska prefektura je dala dovoljenje, jugoslovanski konzulat v Trstu je dal vizum, ljudje so naprtili svoje "cekarje" z jedmi in svoje mošničke z lirami, nato pa so se odpeljali v Gorico in iz Gorice z vlakom proti Podbrdu. Tu pa začne res prava križeva pot slovenskih romarjev. Vse so imeli v redu, le enega je manjkalo. Poleg skupnega potnega lista, ki je bil v tem slučaju dovoljen, bi bili morali imeti še vsak po eno fotografijo. Štiristo ljudi je zijalo nad tem, da se je spomnil podbrški obmejni komisarijat na to, nakar se ni spomnil videmski prefekt. Kaj storiti? Kdo napravi in overovi 400 fotografij v Podbrdu? Nihče. Ljudem ni preostajalo drugega, kakor da so se zadovoljili z izletom v Podbrdo. Šli so v gostilne in polglasno pozabavljali. Ni dvoma, da so romarje s formalnostmi onemogočili le radi tega, ker so bili to Slovenci in ker so hoteli iti na božjo pot v Jugoslavijo. Videmski prefekt najbrž ni imel poguma, da bi bil romarjem odrekel dovoljenje v obraz, zato pa je našel izhod, po katerem je bil volk sit in ovca cela. Nepotrebno je, ako rečemo, da je to čisto po italijansko.

Zaslužki Trboveljske premogokopske družbe. Prve dni septembra se je napotila deputacija rudarjev, njej na čelu predsednik Del. zbornice s. Čobal v Belgrad, da intervenira pri pristojnem ministrstvu v prilog takrat še izprtih rudarjev. Deputacija je predložila ministru za rude sledeči zanimiv memorandum: "Trboveljska premogokopna družba zasluži toliko, da ni samo v stanu znižati cene premogu nego da še poleg tudi lahko zviša plače rudarjem. Celotni pridelek družbe na premogu je znašal leta 1924 1,560,000 ton v skupni vrednosti 431,400,-000 Din, temu nasproti so znašali vsi izdatki družbe komaj 200 milijonov dinarjev, daykov je takrat družba plačala 16 milijonov dinarjev in ji je ostalo tedaj v enem samem letu 215 milij. Din. čistega dobička, ki ga investicije (nove naprave), vkljub temu pa je ostala še bogato obložena miza za delničarje. Tako je bilo tudi v l. 1925. Profit je bil nekoliko manjši in vkljub temu je še ostalo družbi 200 milijonov Din čistega. Da si zajamči svoj neomejeni čisti dobiček je družba odpustila v tem letu nič manj kot 2700 delavcev, kar znaša 32 odstotkov vsega delavstva. Pa tudi to je bilo še nenasitni gospodi premalo in je nato še znižala delavske plače za 28 odstotkov, medtem ko je prodajala premog še dalje po stari ceni." — To je tedaj prava slika o stanju Trboveljske premogokopne družbe, ki je v rokah zunanjega kapitala, kjer pa igrajo svojo vlogo tudi naši slovenski klerikalni in demokratski upravni svetniki. To je tista družba, ki so ji doslej dajale vse vlade potuho, čim je delavstvo zahtevalo od nje skorjico svojega kruha, družba, ki jo je skrbno ščitila žandarmerija takrat, ko so bili delavci državne zaščite najbolj potrebni in ni tedaj čuda, če se je družba enkrat tudi vladi postavila po robu. Ali bo to kaj spametovalo jugoslovansko buržoazijo in jo privedlo do prepričanja, da je državi in državljanom najbolj nevarna trboveljska družba, ne pa mirno in lačno delavstvo?

Nevihta s točo. Pri. Sv. Lenartu nad Sevnico je dne 13. sept. razsajala silna nevihta s točo. Toča je uničila, kakor nam od tamkaj poročajo, vse vinograde, ki so si v zadnjem času prav lepo opomogli. Isti dan je nastal v zvoniku župne cerkve ogenj. Zvonik je zgorel popolnoma in zvonovi so popadali na tla. S težavo so ljudje ubranili, da ni zgorela tudi cerkev. Kako je nastal požar v zvoniku, nihče ne ve. Najbrže je bil ogenj podtaknjen ali pa je kdo po neprevidnosti v stolpu vrgel na tla gorečo vžigalico, ki je nato zapalila v zvoniku tramovje, ki je bilo seveda suho kot slama. Uradna preiskava bo že dognala, kdo je krivec požara, ki sam od sebe gotovo ni nastal.

Prodana žena. Pred tremi leti je vzbudila ogromno senzacijo v Beogradu škandalozna afera nekega ruskega profesorja, ki je prodal svojo ženo bogatemu Zagrebčanu za 50,000 Din in nato izginil iz Jugoslavije brez sledu. Prodana Rusinja pa je le nekaj časa živela z Zagrebčanom in nato tudi ona pobegnila v inozemstvo.

Sedaj se je dogodil v Belgradu zopet podoben slučaj. V Trgovački kavani sta se stepla tamkaj dva trgovca radi neke ženske. Pretep je bil zelo resen in morala je intervenirati celo policija., ki je odvedla oba s seboj. Pri zaslišanju je podal tamkajšnji trgovec Š. sledečo zanimivo izjavo: Približno pred enim letom se je spoznal s svojim tovarišem V., ki je stanoval tedaj v Dositejevi ulici. Poznanstvo se je kmalu razvilo v prijateljstvo in Š. se je preselil v njegovo hišo. Že prve dni se je razvilo med njim in ženo njegovega prijatelja V., gospo Olgo, ljubavno razmerje. Epilog te ljubezni pa je bil zelo nenavaden in zanimiv. Lepega dne je namreč V. prodal svojemu prijatelju sporazumno svojo ženo za 10,000 Din, ki je odšla nato z njim skupno v novo stanovanje.

Precej drugačna pa je izpoved trgovca V.: Pred sedmimi leti se je še kot trgovski pomočnik poročil s tedanjo natakarico Olgo. Malo kasneje je dobil otroka. Zakon je bil zelo srečen, dokler se ni pojavil njegov prijatelj Š. Ker je bil on ves dan zaposlen, ni mogel vedeti, kaj dela njegova žena. Šele pred šestimi meseci ga je opozoril neki prijatelj, da ga žena vara in da ima ljubavno razmerje z njegovim prijateljem Š. Hoteč se prepričati o resničnosti teh besed, je trgovec V. fingiral nekega dne potovanje v Zagreb. Peljal pa se je samo do Zemuna in se nato vrnil z ladjo v Belgrad. Čim je prišel domov, se je skril pod posteljo in tamkaj čakal. O polnoči je prišla iz mesta njegova žena, z njo pa tudi njen ljubček Š. To ga je silno užalostilo, posebno ker je bil sedaj uverjen, da mu je žena v resnici nezvesta. Zato jo je naslednjega dne pošteno pretepel, nato pa se preselil z njo v novo stanovanje. Bil je prepričan, da se mu zopet povrne rodbinska in zakonska sreča in da bo žena opustila svoje razmerje s trgovcem Š. A kruto se je varal. Že čez nekaj časa je namreč žena pobegnila od njega in odšla zopet k njegovemu dozdevnemu prijatelju Š. Da se maščuje nad njim, ga je zato hotel javno blamirati in ga je napadel v kavarni.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cainkar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jože Zavertnik; upravitelj glasila Filip Godina; vrhovni zdravnik Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODSEK:

Frank Somrak, predsednik, 996 E. 74th St., Cleveland, Ohio; Frank Alesh, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jacob Zupančič, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODSEK:

John Goršek, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.; John Tršelj, Box 22, Strabane, Pa.; Tony Schragal, R. F. D. No. 1, Johnston City, Ill.; Frank Podboj, Box 61, Park Hill, Pa.; Anton Šular, Box 194, Gross, Kans.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Joseph Zorko, R. F. D. 2, Box 114, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1169 E. 76th St., Cleveland, Ohio.

ZAPADNO OKROŽJE: Jacob Baloh, R. R. 5, Box 88, Pittsburg, Kans., za jugozapad; Frank Klun, Box 958, Chisholm, Minn., za sev. zap.; John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Frank Zajc, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; Ludvik Medvešek, 6409 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; Albert Hrast, 448 National Ave., Milwaukee, Wis.

Združitveni odbor:

Frank Vidmar, predsednik, 7434 W. 63rd St., Argo, Ill.; John Olip, 2636 S. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.; Peter Geshel, 3952 So. Broadway, Denver, Colo.

POZOR!—Korespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, se naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zajcu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse, kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA," 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

IZ PRIMORJA

Elektrovodna žica je usmrtila pri Sv. Križu 16letnega pastirja Viktorja Mržeka. Deček je splezal na visok železni drog z elektrovodnimi žicami. Ko se je dotaknil žice, je padel mrtev na skale.

Požari. V Gropadi pri Bazovici je začelo goreti v seniku posestnika Iv. Visa. Ogenj se je razširil na gospodarsko poslopje in sosedne hiše. Škode je 20,-000 lir. Na Vrdeli je treščilo v poslopje kmeta Vekjeta in mu povzročilo škode za 90,000 lir.

Odbor za propagando proti kletvini so ustanovili v Podgori pri Gorici. To je prvi odbor med Slovenci. Predsednik je občinski tajnik Mario Čovs, podpredsednik kurat Stanič.

Iz obupa se je obesil v Drežemi 35 letni Ivan Sivec. Iskal je dela, da bi mogel preživljati svojo številno družino, pa mu ni uspelo.

V Soči se je kopal 13letni Ivan Faletič iz Pušnega. V vodi je začel kričati na pomoč, ali ko so ljudje pritekli do njega, je bil že mrtev.

Samomor romarice. Na Sveto goro je prišla neka okoli 50 let stara gospa, opravila spoved in obhajilo, potem pa je šla v samostan k počitku, ker je bila trudna. Sobarica jo je našla čez nekaj časa mrtvo v postelji, poleg katere je stal prazen kozarec. Pila je strup.

Na Sveti gori je samo en slovenski pater. Slovenskih romarjev je vedno polno. "Goriška straža" piše, da gre daleč naokrog ime te božje poti, pa kako je razočaran romar, ko pride gor. Taka nesnaga in umazanost je naokrog, da se človeku kar gabi . . .

JEJTE V MIRU IN TEMI!

Neki londonski zdravnik sporoča ljudem, da je človeštvo že popolnoma pozabilo na blagodejne učinke teme, ki spada prav tako k higijeni, kakor potrebna doza vsakdanje hrane.

Njegova dolgoletna opazovanaj so ga pripravila do zaključka, da izvirajo številne fizične indispozicije človeka iz trpečega želodca. Kakor se zdi na prvi pogled pretirano in morda celo neverjetno, je vendar le res, da igra tudi svetloba pri zauživanju hrane velikansko vlogo. Tako n. pr. je silno škodljiva bliščoba in luč, ki obdaja čestokrat goste v restavracijah in hotelih. Prebavljanje se radi prejake svetlobe razvija nenormalno, zaostaja radi draženja in človek, ki nima pri zauživanju hrane potrebnega miru in primernega somraka, zapade kmalu obolenju želodca.

Pa ne samo močna svetloba, tudi hrup in nemir sta človeškemu zdravju škodljiva. Mesto, da bi se človek pri jedi odrekal sleherni misli, mora koncentrirati svojo pozornost na to, kar se godi okoli njega napenjati mora možgane, da mu kri sili v glavo, pri čemer ne izostanejo niti kvarne posledice za mišičevje. Telo trpi pri prebavljanju, mesto da bi se spočilo in prebavljeno jed uporabilo po svojih natúrnih dispozicijah.

Komur je mar zdravje in higijena, ta se bo odrekal za časa obeda in večerje slehernega nadlegovanja, pozabil bo na življenske skrbi, ubranil se nemira in zastrl okno, zvečer pa večerjal pri svitu sveče. Še boljše seveda stori oni, ki tudi svečo lahko pogreša in je čisto navadno v somraku ali popolni temi. Saj roka itak najde pot od krožnika do ust.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Aug. 31-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $6.50, pol leta $3.25, za člane $5.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Križar

Angleški spisal Louis Adamič.
Poslovenil I. M.

II.

Dve leti po premirju sem bil v Los Angelesu, kamor sem zablodil s Srednjega zapada, kjer sem bil odpuščen iz vojaške službe pred devetimi ali desetimi meseci. Godilo se mi je kakor mnogim drugim bivšim vojakom, ki so bili naglo vrženi na cesto in prepuščeni samim sebi: Zgrabila me je jeza in imel sem dolgo vrsto resnih in neresnih pritožb, katerih ne bom tu našteval. Bil sem na "bumanju" ali malo manj.

Nekega večera, ko sem zavil iz North Main v temno stransko ulico, kjer je bilo moje stanovanje v nekem, straššu podobnem "hotelu", sem zaslišal za seboj glas in ime, ki so mi ga dali moji bivši tovariši v armadi. Ozrem se in vidim Lonieja Burtona. Težko sem ga spoznal. Bil je zanemarjen, mršav, malo sključen in izgledal je bolan. Na sebi je imel kratko in ponošeno vojaško vrhnjo suknjo; sploh je bil v slabem položaju kakor jaz.

"Videl sem te, ko si prišel iz tiste hiše in mislil sem si, da si ti," je dejal in se smehljal bolestno.

Preveč sem bil iznenaden, da bi mu bil takoj odgovoril; neprijetno iznenaden. Morda me je bilo sram, ker sem ga bil skoraj docela vrgel iz spomina. Ni mi bilo prav, da se je pojavil zdaj — ko me je trla beda. Malo je bilo mojih znancev, katere bi bil maral videti v takem položaju. Vzlic temu me je prijetno prešinil dotikljaj njegove roke, katero mi je podal.

"Kdo si bi bil mislil, da te najdem tukaj! Kaj delaš?"

"Nič," odgovorim v zadregi. "In ti?"

Skomignil je z ramami. Stala sva blizu svetilke in se gledala v poltemi med prisilnim smehljanjem in v vzajemni zadregi; oba sva iskala primernih besed, da se olajšava. Svetilka je obsijala najina obraza. Burton je bil neobrit in nedvomno lačen. Postaral se je za deset let, odkar sem ga zadnjič videl v Franciji pred tremi leti.

"Na pošto grem," pravi on, ko sva namerila korake. "Pričakujem pismo od mojega brata v Ohiju. Pisal sem mu že pol ducata pisem na razne njegove naslove — on je potovalni prodajalec — in v vsakem pismu je bila ista prošnja, naj mi hitro pošlje petdeset dolarjev. V tem času je gotovo prejel vsaj eno pismo; lahko bi bil tudi že odgovoril in poslal denar."

Drsala sva dalje in pridrsala do pošte.

Burton se je namrdnil. Šest ali sedem ljudi je stalo v vrsti pred oknom "General Delivery."

"Kriste, spet vrsta!" je vzkliknil. "Nerad stojim v vrsti. V armadi smo tako stali stokrat na dan — in zdaj v civilnem življenju —"

Tudi meni se je primrzilo stati v vrstah, ampak tako me ni zbodlo kakor Burtona. Nervozno je grbančil lica in čelo ter ožemal roki, ponudil sem se torej jaz, da stojim mesto njega. Pisma ni bilo.

Ko sva bila zopet zunaj, zavijeva v bližnji park. Pri vhodu je stal voz z lunčem, iz katerega je uhajal prijeten vonj pečenke in vroče kave. Lonie se je ustavil za hipec, ko sva korakala mimo voza in nervozno je potegnil z roko preko ust.

Resnično, bil je "bum", moral da brez centa v žepu in še bolj gladen kot je izgledal. Toda, da povem resnico, tudi mene ni posebno vleklo na radodarnost v tistem trenotku; eno uro prej sem bil sklenil, da ne bom večerjal. Dva dolarja in petinštirideset centov je bilo vse moje premoženje, ki me je čuvalo prisilnega posta, in moja soba je bila plačana do sobote — samo še štiri dni. Moja bližnja bodočnost ni torej obetala nič dobrega.

Ali, ko sem pomislil, da je moj tovariš vsekakor lačen, če ne gotovo izstradan, se me je polotilo čustvo usmiljenja. Zakaj mu ne bi pomagal, kolikor pač morem? Zavest, da nekoliko mu že lahko pomagam, me je poživela. Navsezadnje je še dobro, da sem ga srečal, vsaj iz tega vzroka, ako ne iz drugega; dva ložje prenašata nadlogo kakor en sam. Obenem me je prešinilo neko zadovoljivo čustvo: moč imam, da nasitim gladnega človeka, čeprav nisem sam daleč od gladu! To čustvo se vsekakor poraja iz sebičnosti, ima pa zdravilne čednosti za bolno dušo, kakršna je bila moja. Le oni, ki je v potrebi, ga občuti v polni meri.

Vprašal sem ga kolikor mogoče previdno, če je kaj večerjal.

"Nocoj ne," je odgovoril votlo. "Sinoči sem pojedel malo kruha in sira. Danes zjutraj sem stisnil hlačnik za dve lukniji in pritisnil trebuh k topli peči na pošti." Nasmehnil se je prisiljeno.

Povabim ga, naj gre z menoj večerjat; obenem pa sem mu pojasnil, da je moja gotovina zelo na slabem in zato morava iti tja, kjer se bolj poceni dobi. Morda ne greva dalj kot do voza z lunčem pred parkom.

"Koliko pa imaš?" me vpraša Burton veselo.

"Dva dolarja in petinštirideset centov."

"Bogastvo! Toda delajva previdno. Ako že hočeš trošiti zame, glejva, da dobiva čim več za malo denarja. Ko je meni pohajal drobiž, sem začel jesti kruh in sir in napil sem se pri vodovodu."

Dobro, sem si mislil. Če je on zadovoljen s kruhom in sirom, bom tudi jaz. Dal sem mu petinštirideset centov in v desetih minutah je že prinesel pol funta sira in štruco kruha, javljajoč, da izdatki znašajo oseminštirideset centov.

Večerjala sva na klopi v parku, katero je dosezal prijeten duh "hamburgerja" iz lunčnega voza, po večerji sva pa šla k bližnjemu vodotoku, ki ga je dala postaviti skrbna mestna občina. Skromno večerjo sva zasolila z raznimi dovtipi, sileč se, da sva zadovoljna, kar je imelo nedvomno namen, bodriti drug drugega.

"Kje stanuješ?" ga vprašam končno.

"Nikjer — povsod. Sinoči sem zaspal na klopi v čakalnici Union kolodvora, toda skrbni stražnik me je kmalu zbudil in videč, da sem bivši vojak, me je uljudno informiral, da je najboljše, če se preselim kam drugam. Seveda sem ga ubogal. V stranski ulici sem našel prazen pokrit voz."

III.

Polovico kruha in sira sva prihranila za drugi dan. Ko sva zapustila park, sem povabil Burtona v moj "hotel" s ponudbo, da lahko deli z menoj mojo ozko, staro in škripajočo posteljo.

Pozno v noč sva se pogovarjala o najinih doživljajih v Franciji in sedanjih težavah. V armadi nisem vedel ničesar o Burtonovem civilnem življenju. Tam smo se poznali le kot vojaki; nihče se ni brigal, kaj je kdo bil prej in kakšne zveze ima z "zunanjim" svetom.

Zdaj šele mi je povedal, da je njegova mati, ki je bila vdova in obremenjena s kronično boleznijo, par let pred vstopom Amerike v vojno prodala svoje domovanje v Ohiu in se preselila v Los Angeles, kamor je vzela njega seboj, dočim je njen starejši sin Paul ostal v starem mestu. Ko je Lonie dovršil srednjo šolo, je vstopil v službo pri neki oglaševalni agenturi kot pisar, ki je včasi pisal tudi članke. To službo je pustil, ko se je vpisal v armado — da "pomaga demokraciji do zmage po vsem svetu," je dodal s pikrim sarkazmom, ki me je iznenadil, kajti spomnil sem se razgovora, ki ga je imel s častnikom v vojaški pisarni meseca junija 1917. V Franciji je bil ranjen in nažrl se je strupenega plina. Ležeč v bolnišnici je prejel pismo od brata, ki mu je javil, da je mati umrla. Zdaj nima, razen brata, nikogar na svetu.

V jeseni leta 1919 je bil odpuščen iz armade in sprejeli so ga nazaj v službo pri oglaševalni agenturi. Pred tremi meseci so ga pa obvestili, da zaradi gospodarske depresije nimajo več zanj dela. Zelo jim je žal, ali kakor hitro se "stvar zopet izboljša," bodo mu dali prednost, you bet! Bil je brez denarja. Tu pa tam je ujel kak zaslužek: pomival je krožnike v restavracijah in kak dan je dobil vlogo pri igralcih za filme. Ampak s tem zaslužkom ni mogel dostojno živeti. Iskal je pomoči v posredovalni pisarni Ameriške legije, a zastonj; na tisoče bivših vojakov je bilo brez dela. Pred enim tednom je še imel sobo, toda bil je že brez malega mesec dni dolžan na stanarini in gospodinja mu je zaprla vrata in obdržala njegov kovčeg.

Da bi se le njegov brat pošuril in poslal denar, ker on že obupuje. Že nekaj dni se ga loteva neka čudna duševna depresija, katere niti sam dobro ne razume. Morda preveč premišljuje. Toliko ve, da se mu je zastudilo življenje. Svet je postal prokleto gnil — tako poln krivic, ignorance, hudobij, prevare in tragedij — in on je tako neznansko slab proti vsemu temu. Ljudske množice, ki so vrvele skozi nešteta vrata na ulice ob večerih, so ga razljutile. Oh, tisti mrki, indiferentni obrazi! Cele reke teh obrazov tečejo mimo njega — neskončne reke dvonožnih organizmov valovijo sem in tja brez čutja, ne brigajoč se za drugo kot za svoja majhna življenja, ne zmenijo se zanj in za nobeno stvar; zadevajo se ob njega, prosijo ga odpuščenja in zavedajo se, kaj on misli in čuti. In on se je bojeval za te ljudi! Bojeval se je za to deželo in za to civilizacijo, v kateri, ako hoče živeti, mora biti zdaj barbar! Ranjen je bil in nasičen s plinom — in zdaj plava v tem morju življenja. Zdi se mu, da se potaplja v njem! Strašno je to premišljevanje!

(Dalje prihodnjič.)

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

Društvo št. 559, S. N. P. J. — Veselica v soboto 2. oktobra v dvorani S. N. P. J., So. Lawndale Ave. in W. 27th St.

Društvo št. 86, S. N. P. J. — Veselica v soboto 9. oktobra v dvorani S. N. P. J.

Pevski zbor "Lira". — Koncert v nedeljo 10. oktobra v dvorani S. N. P. J.

Klub št. 1, J. S. Z. — Dramska predstava, v nedeljo 24. oktobra v dvorani ČSPS., 1126 W. 18th St.

Dr. št. 1, S. N. P. J. — Veselica v soboto 30. oktobra v dvorani S. N. P. J.

Dr. št. 8, S. N. P. J. — Veselica v soboto 21. novembra v Hrvatskem narodnem domu v So. Chicago.

Dr. št. 131, S. N. P. J. — Veselica v sredo 24. novembra v dvorani S. N. P. J.

Soc. pevski zbor "Sava" (odsek kluba št. 1, JSZ.) —Koncert v nedeljo 5. decembra v dvorani S. N. P. J.

Dr. "Slovenija". — Maškaradna veselica v soboto 8. januarja v Narodni dvorani, So. Racine Ave. in W. 18th St.

Dr. "Danica". — Maškaradna veselica v nedeljo 9. januarja v Narodni dvorani.

Dr. št. 102, S. N. P. J. — Veselica v soboto 29. januarja v dvorani S. N. P. J.

Klub št. 1, JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 30. januarja v dvorani ČSPS.

Zdravnik z dolgoletno skušnjo pravi

Po dolgi bolezni flu, gripe, pljučnice ali drugih oslabujočih boleznih nobeno zdravilo ne povrne tako hitro zdravja in moči kot Nuga-Tone.

Po taki oslabujoči bolezni poskusite Nuga-Tone. Čudili se boste kako hitro se vam bo povrnilo zdravje in moč. Čitatelji tega lista bodo spreviđeli, da je Nuga-Tone čudovito zdravilo v takih slučajih. Je priprosto, prijetno zdravilo, ki poveča moč in čilost in hitro ojači kri in telo. Nuga-Tone daje oživljajoč spanec, dober tek, stimulira obisti in jetra in na prijeten način regulira želodec in čreva. Poskusite ga in počutili se boste boljši v par dneh. —Izdelovatelji Nuge Tone vedo tako dobro kaj je ista vstanu storiti za vas v takih slučajih, da prisilijo vse lekarnarje, da za njo jamčijo in vam povrnijo denar, če niste zadovoljni. Oglejte si jamstvo na vsakem paketu. Priporočena, jamčena in naprodaj v vseh lekarnah.—(Adv.)

IVAN MOLEK

HRBTENICA

Drama v treh dejanjih s prologom in epilogom.

(Dalje.)

KOPITAR. Tudi to ni vprašanje. Ali gremo jutri delat ali regrat nabirat, to je vprašanje.

RUDI. Vsi skupaj ste kuku! Vprašanje je, če imamo še kaj pameti v zalogi, ali smo že vso zajedli, zapili in zamolili!

SELJAN. Bravo, ti si dobro povedal, Rudi! Samo reci, pa ti dam, kar češ — vse ti dam, samo dolarja ne.

RUDI. Pa mi ga dajte en štamperlček! Na zdravje prohibiciji!

SELJAN. Luca, prinesi! (Luca odide v hišo.)

BINGELJ. No, kaj je zdaj? Ali je vprašanje rešeno?

SELJAN. Da, rešeno je.

DVORŠEK in ROZI (prideta z desne).

ŽAGAR. Kruh je prvi.

CAJZAR. Ni ne — ni ne kruh prvi. (Pridigarsko.) Vera je prva, Bog je prvi!

DVORŠEK (se postavi predenj). Zakaj si šel v Ameriko, Cajzar? Ali si šel za kruhom ali za vero? Če je bilo katere stvari vedno dovolj v starem kraju, je bilo vere; te ni nikdar manjkalo; te niso Slovenci nikdar stradali. Zakaj si prišel sem?

(Zastor.)

DRUGO DEJANJE.

Jedilnica v Seljanovi hiši in obenem kuhinja. V sredi dolga miza in stoli naokrog; na mizi ostanki zajutreka: skodelice, kruh itd. V levem kotu peč, pri kateri se suče Luca. V desnem kotu omara z namiznim posodjem. Vrata na obeh straneh; sredi ozadja okno. Na desnem koncu mize Kati, ki ima opraviti s kupom suhega perila; na levem Cajzar in pred njim steklenica doma zvarjenega piva.

Drugi dan zjutraj.

CAJZAR (vzdihne). Oh, moj Bog, težko je to življenje!

LUCA. Tebi je pa hudo, revček, ki baš zdaj tako težko delaš!

CAJZAR. Kdo pa tebe kaj vpraša!

LUCA. Hahaha!

KATI. Kaj pa ti je, Luka, da nisi šel na delo? Ali si bolan?

CAJZAR. Oh, sem in nisem.

KATI. Najbrž te boli glava od snoči. Ste se spet kregali zaradi kruha in vere. To ste pepčki!

CAJZAR. Povem vam, mati, da sem že sit tega. Eden mora proč, ali jaz ali Dvoršek. Volk in jagnje ne more biti skupaj v enem hlevu.

LUCA. Ježeš, pa ne da bi ti mislil, da si jagnje!

KATI (se poredno, pridušeno smeje).

CAJZAR. Kaj je pa s tabo, Luca, da me še ti dražiš? Navadno si dobra.

LUCA (med smehom). Ne zameri, Cajzar, ampak ti ne veš, kako si danes čuden. Tako si pust in smešno čmeren, kakor da so ti kure kruh pozobale. Ne morem si pomagati.

CAJZAR (resignirano kima). Pust in smešno čmeren . . . da, da . . .

KATI (ki se ne more več premagovati, se zakrohoče in naglo pobere perilo v košaro ter ga odnese na desno).

CAJZAR (izbuli oči in gleda topo zanje). Kaj pa vam je danes?

LUCA. Kaj je tebi?

CAJZAR. No, ali si spet kaj videla?

LUCA. Seveda sem. Včeraj jo je na dvorišču trikrat poljubil, ona pa njega dvakrat.

CAJZAR (odkimava). Ali mora on od tukaj ali pa grem jaz!

LUCA. Nekaj ti bom povedala. Če imaš količkaj soli v glavi, moraš opaziti, da te Rozi ne mara. Kako si čuden. Zakaj se siliš? Pridiguješ ji o veri in ljubezni, ona se pa norčuje iz tebe. Druge — (skrivnostno) druge, ki bi te morda rada imela, pa ne pogledaš.

CAJZAR (jo malomarno pogleda). Hvala! Rozi ali — nobena! Tako mi Bog pomagaj.

LUCA (jezno). All right! Potem pa sam špijoniraj za njo, jaz ne bom več!

CAJZAR. Oh, Luca! Ne bodi še ti taka! Ljubezen ni vse. Tu gre za veliko več. Rozi je v nevarnosti, da jo zapelje in pogubi brezverec. Najina dolžnost je, da stojiva na straži, na sveti straži — in rešiva dušo iz kremplјev hudiča!

LUCA. Le sam stoj na straži!

CAJZAR (trdo). Luca! Ali je tudi tebe že obsedel hudič? Tudi ti si že na njegovi strani? Izdala si sveto vero?

LUCA (prestrašeno). Nisem ne!

ROZI (pride z desne in se zlekne). Dobro jutro. (Gre k peči in vzame kavo.) Kaj pa je s tabo, Luka, da si doma?

LUCA. Luka je bolan.

ROZI. Bolan? Misliš reči: ranjen! Sinoči je bila spet vojska. Haha! (Sede k mizi in zajutrkuje.)

LUCA. Da, vojska. Ti mu nisi hotela pomagati. Reveš je bil skoraj sam.

CAJZAR. Rozi rajši pomaga rdečim.

ROZI. Zakaj pa ne? Jaz imam rajši rdeče — rdečelične ljudi kakor blede. To je znak zdravja. Ti Luka že nisi rdeč — bled si kot smrt, in ti Luca tudi. Slaba znamenja!

LUCA (ozlovoljeno). Vidiš jo, kako se hoče postaviti, ker je mlada? Le počakaj, tudi ti prideš v naša leta, če prej ne umrješ!

ROZI. Oho! Saj ti tudi vedno brenkaš, kako da si še mlada! Od kdaj si se pa tako postarala?

CAJZAR. Pustita, pustita to! — Res pa je, da si se snoči zelo slabo obnašala, Rozi. Mene bi bilo sram . . .

ROZI. Saj te je lahko! Ha, kako so te ugnali v kozji rog! Zakaj ne pustiš ljudi na miru? Čemu blatiš društvo S. N. P. J., Prosveto in vse, kar ti ni všeč? Jaz sem za to, da se vsakdo izveliča tako kakor sam hoče, toda kruh je prvi, blagostanje delavstva je prvo.

CAJZAR (hud). Iz tebe govori Dvoršek — ta kača! Iz vas vseh govori on — kača sikajoča, ki vas je zapeljala — kača prokleta, prokleta! . . .

LUCA. Mene že ni zapeljal, mene ni!

ROZI. Hahaha, oj ti nedolžna, sveta stvarca! Tudi ti praviš, da je vera prva. A če ti pogledam na dnu srca, bom našla tam zapisano: Ženin je prvi . . .

LUCA. Ni, ni, ni!

(Dalje prihodnjič)

RAD BI SE SEZNANIL

s Slovenko naprednega mišljenja v svrho ženitve. Samska ali vdova v starosti 35 do 48 let. Vse podrobnosti razložim pismeno. Želim, ako mogoče, da se pošlje tudi sliko, ki jo na zahtevo vrnem. Tajnost jamčim. Naslov je: Ženin Slovenec, 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill. (Adv.)

Santal Midy hitro pomaga **TEŽKO ODVAJANJE** Čuvajte se ponaredb. Glejte za besedo "Midy". Naprodaj v vseh lekarnah.

NA PRODAJ JE POSLOPJE

z gostilno in vso opremo sob in drugega v središču Slovenske naselbine v Milwaukee, Wis. Cena nizka. Vzrok prodaje je bolezen. Za nadaljna pojasnila pišite na naslov: POSLOPJE, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

Največja svetovna za[loga] perja in pernic

Mi prodajamo vseh vrst gosje perje in pernice, pravilno očiščeno in pripravljeno nas.

Mi imamo perje, perje in prave nice. Razpo mo v vse Ameriki. Vzo šljemo zaston zahtevo.

Pišite še najstarejši tvrdki perja tovo bodete zadovoljni.

ALBERT STETZ
Passaic St. Passaic

DA SKUHAŠ DOBRO [PI]VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, in vse druge potrebščine. in se prepričajte, da je doma kuhano vedno le najboljši najiš.

Grocerijam, slaščičarjem dajalne železnine damo prime popust pri večjih naročilih. informacijah na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Clevel

VELIKA RAZPRODAJA GROZDJA

v soboto in nedeljo dne 2. in 3. oktobra

na So. Ashland Ave. in 27th street
Chicago, Ill.

Imeli bomo izvrstno dobro grozdje več železniških voz pridite osebno, pa si sami izberete direktno iz kare.

Grozdje se bode prodajalo po sledečih cenah:

Seedless po	$ .80	boksa
Muscatel "	1.10	"
Zinfadel "	1.50	"
Malaga "	1.00	"
Bushey "	1.60	"
Tokey "	1.00	"

Cena je zmerno nizka in postrežba od naše strani bo to vsem. Se uljudno priporočava:

I. SPRINGER & FRANK MUBI
PRODAJALCA GROZDJA V CHICAGU

Tel. Capital 2747 Canal 2

GROZDJE — NEWYORŠKO — GROZDJE

Rojakom v Milwaukee in daljni okolici naznanjam, da tudi letos prodajam PRVOVRSTNO IN NAJBOLJŠE NEWYORŠKO GROZDJE.

Rojaki, kateri ste namenjeni kupiti grozdje, stor takoj potrebne korake in si tako zagotovite točnejšo postrežbo.

Moja petnajstletna izkušnja v tem poslu vam je lahk najboljša garancija, da boste dobro in vestno postreženi.

Vse pošiljatve bodem osebno nadzoroval, najsibo drobno ali na debelo. Na zahtevo si lahko zagotovite t cele vagone hkrati.

Za obilna naročila se toplo priporočam vsem rojak

LOUIS BEWITZ

5226 National Avenue Tel. West Allis

LETO ZA LETOM

svetujemo in priporočamo varčnost našemu narodu.

Tisti, ki so pred kakim letom začeli svoje prihranke vlaga nas, se čudijo, kako hitro jim vloga raste, s tem da redno v vsak teden.

Hranilna vloga omogoča, da si ljudje kupijo domove in po neodvisni.

Vaši prihranki so varno vloženi v največji slovenski Amerike.

Imovina $19,000,000.00

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave. Chicago

Kupujte vaše bonde, ker so popolnoma varni in prinašajo visoke obr